

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

LESNÍ MATEŘSKÁ ŠKOLA VĚTVIČKA

ROK V LESE

Obsah

1. Identifikační údaje	4
2. Obecná charakteristika školy	5
3. Pedagogická koncepce	6
4. Podmínky vzdělávání	8
4.1. Materiální podmínky	8
Hlavní zázemí školy	8
Vzdělávací venkovní prostory	10
4.2. Životospráva	10
Strava	10
Odpočinek	11
Pohyb	11
Vztah k přírodě	11
4.3. Organizace chodu	12
4.4. Řízení lesní mateřské školy větvička	13
4.5. Personální a pedagogické zajištění	14
4.6. Spolupráce s rodiči	14
4.7. Adaptace	15
4.8. Smíšená třída	17
4.9. Práce s předškoláky	17
4. 10. Vzdělávání dětí od dvou do tří let	18
4. 11. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami; vzdělávání dětí nadaných	18
4. 12. Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka	19
4. 13. Logoprevence a relaxace	20
4. 14. Spolupráce s odborníky	20
5. Samostatnost	21
6. Pedagogická východiska, Hodnoty	22
7. Vzdělávací obsah	25
8. Cíle předškolního vzdělávání	25
8. 1. Obecné cíle.....	25
8. 2. Vize a cíle v souladu s profilací LMŠ.....	25
9. Organizace vzdělávání.....	26
10. Evaluační systém.....	27

11. Vaření s dětmi	28
12. Putovní dny	29
13. Knihovna	29
14. Hospodaření LMŠ Větvíčka.....	29
15. Členství v zastřešujících organizacích.....	30
16. Použitá literatura a prameny.....	30

Název ŠVP pro PV: Rok v lese

Název a sídlo školy: Lesní mateřská škola Větvíčka

Sídlo: Topolová 316/16, Koterov, 326 00 Plzeň Zázemí LMŠ: arboretum Sofronka, Plzeň Bolevec, parc. č.: 2925/1 (lesní pozemek) LV č. 1 v katastrálním území Bolevec

IČ: 66363489

Zřizovatel školy: Koš, z. s., Západní 18, Plzeň 323 00

Jméno ředitelky: Bc. et MgA. Veronika Formánková

Zpracovatelé: Bc. et MgA. Veronika Formánková, Bc. Martina Morávková

Dodatky:

Platnost: 1 rok; poslední úprava srpen 2026. Tento ŠVP je kompilací dosavadního ŠVP a prvků vznikajícího ŠVP, který bude zcela v souladu s novým RVP PV 2024. Nově se bude testovat používání flexibilních vzdělávacích bloků a jejich vyhodnocování.

Kontakty:

Telefon: 603 430 253 (ředitelka školy)

E-mail: skolkavetvicka@seznam.cz, verform@seznam.cz (ředitelka školy)

Web: www.skolkavetvicka.cz

Facebook: Lesní mateřská škola Větvíčka

1. Obecná charakteristika školy

Lesní klub Větvíčka zahájil svůj provoz (jako Dětská lesní školka Větvíčka, dále se v textu objevuje v souvislosti s klubem označení „školka Větvíčka“ nebo „lesní školka Větvíčka“) na jaře roku 2012. Vznikl jako reakce na stávající nabídku předškolních zařízení. Od počátku svého vzniku, po dobrém vzoru skandinávských a německých lesních školek, bylo směřováno k vytvoření alternativního stylu předškolního zařízení. V přírodě, udržitelným způsobem, s efektivním způsobem komunikace mezi dospělými a dětmi, s efektivním učením. S cílem předávat základním školám (nebo do domácího vzdělávání) děti sycené přirozenými podněty, vnímavé k sobě, ostatním členům skupiny i okolnímu dění. Děti s chutí se učit. Děti, které si převážnou část dne „v instituci“ volně hrají v přírodě.

Vznik školky byl nejen reakcí na zoufalý nedostatek volných míst v plzeňských mateřských školách, ale hlavně na potřebu zakladatelů umožnit svým dětem (a nejen jim) pravidelný a kvalitní kontakt s přírodou. Zakladatelům chyběla v Plzni taková mateřská škola, kde by se intenzivně pracovalo na výchově k udržitelnému rozvoji, kde by se výrazněji pracovalo na posílení sociálních vztahů mezi dětmi, podporovala jejich kreativita a neupřednostňovalo se množství získávaných vědomostí. Školka komunitní, kde jsou rodiče partnery vychovatelů a především školka zdravá – ať už prostředím nebo třeba podávaným jídlem.

Školka, kde se uplatňuje respektující výchova (systém Respektovat a být respektován), kde jsou děti – v míře úměrné svým potřebám - partnery dospělých a zároveň se učí být zodpovědné za své jednání. (Pro lepší sdělitelnost tohoto přístupu veřejnosti oznamujeme, že používáme ne „respektující“, ale „efektivní“ komunikaci.)

Větvíčka nebyla zakládána pedagogickými profesionály, postupem doby (s přibývajícími zkušenostmi a získávaným vzděláním jejích tvůrců) se podařilo ustálit pedagogický koncept, vypilovat denní rytmus a pochopit potřeby provozu lesní mateřské školy, rodičů docházejících dětí a především dětí samotných.

Rámcem nejen pedagogického konceptu, ale veškerého dění ve Větvíčce je vzdělávání pro udržitelný rozvoj (VUR). Dotýká se všech vzdělávacích oblastí, ale i provozu školky. Čímž je dané i to, že při vzdělávání je dáván důraz na myšlení celostní a v souvislostech.

Na začátku roku 2019 splnila lesní školka Větvíčka standardy kvality dané Asociací lesních mateřských škol. Od září 2019 byla Lesní mateřská škola Větvíčka (dále jen Větvíčka) registrována do sítě škol a školských zařízení. Větvíčka funguje jako jednotřídní věkově smíšená třída s počtem 16 - 17 dětí na dva dospělé průvodce a jednoho asistenta pedagoga (v případě 17 dětí ve školce je personální obsazení zajištěno dle školského zákona). Do školky dochází děti s různou úrovní docházky. Minimální docházka: 3x týdně, maximální: pět dní v týdnu.

Větvíčka přijímá děti od tří let věku a děti do věku 6 let nebo děti s odkladem školní docházky. Děti mladší 3 let jsou přijímány po individuální konzultaci s pedagogy nebo ředitelkou školy.

Průvodci i ředitelka pečují o zázemí a organizačně technický chod LMŠ.

2. Pedagogická koncepce

Záměr vzdělávání v lesní mateřské škole Větvíčka koresponduje s RVP PV, tedy rozvíjet dítě tak, aby bylo v harmonii tří pilířů předškolního vzdělávání, tři jeho nejdůležitější cíle:

1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost

3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí.¹

Citáty dvou osobností pedagogiky uvozují pedagogický záměr Větvíčky:

„Každé dítě by mělo mít svůj vlastní svět, kde jsou bábovičky z písku, luční kobylky, vodní brouci, pulci, žáby, motýli, lesní jahody, třešně, žaludy, kaštiny, lezení po stromech, brouzdání se potokem, lekníny, veverky, netopýři, včely, morčata, štěňata, strniště, smrkové šišky, oblázky, písek, hadi, borůvky a sršni; a každé dítě, které o tento svět přijde, zároveň přijde i o nejlepší zdroj své výchovy.

Tím, že se s jednotlivými složkami tohoto světa seznámí, dostane se do styku s vnitřní harmonií přírody. Toto poučení je nenásilné, přirozené a celistvé.“

Luther Burbank²

¹ RVP PV, MŠMT 2017

² Převzato z prezentace Venkovní činnosti v předškolním věku PhDr. Kateřina Jančaříkové, Ph.D.; Pro Větvíčku, Plzeň 7. 3. 2013

„Život nedává nic zadarmo. Utečeš od praktického seznamování svých dětí s přírodou k pohodlnějšímu předávání informací pomocí slova a obrazů. Ušetřil sis čas, námahu a různé komplikace s deštníky, přepravou, bolením nohou, žízni a co já vím, čím ještě mohou děti obtěžovat rodiče na cestách za poznáním. Dítě jsi ale trvale ochudil o hloubku skutečných pravdivých zážitků, o nedeformované chápání souvislostí mezi vším, s čím jste mohli přijít do kontaktu.“

Emilie Strejčková³

Metody a formy VUR vychází z konstruktivistické pedagogické teorie, která čerpá především z dětí samotných, je založená na aktivitě dětí a jejich činnosti – mluvíme o metodách aktivního či činnostního učení. Mezi metody a organizační formy vzdělávání ve Větvíčce patří:

- projektové učení;
- situační učení;
- místně zakotvené učení;
- zážitková pedagogika
- angažované učení⁴

Průvodci Větvíčky si uvědomují potenciál příběhů, proto jsou dětem poznatky zprostředkovávány nejen na základě paradigmatického módu (analýza, dedukce, fakta...), ale i narativního (založeného na intuici, příbězích, představách).⁵

Velký důraz je ale kladen na **volnou hru a prahru** v přírodě. Volná hra není volbou mezi hraním si a učením – jak je často vnímáno veřejností. Je bytím předškolních dětí. Tým průvodců Větvíčky je přesvědčen, že předškolní děti (resp. jejich denní program) jsou příliš řízeny, mají málo prostoru pro vlastní hru, objevování, pokusy.

Na základě znalosti vývojové psychologie dodržujeme předem stanovené rituály, předěly dne, které pro děti představují bezpečná místa. Mezi nimi je prostor pro volnou hru. Při ní průvodce sleduje děti, vnímá jejich podněty a potřeby. Na jejich základě je pak schopen nabídnout menší či větší projekty.

³ STREJČKOVÁ, Emilie (1998): *Děti pro pětihory*. Toulcův dvůr.

⁴ VOŠAHLÍKOVÁ, Tereza: *Základy vzdělávání pro udržitelný rozvoj*. [on line]. Rvp,; [citováno 30. 6. 2011].

⁵ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina: *Příběh jako zdroj inspirace i povzbuzení. Úvod do environmentální naratologie*. In DLOUHÁ, Jana a kol.: *Vědění a participace. Teoretická východiska environmentálního vzdělávání*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1656-8.

Vzdělávání dětí v lesní mateřské škole Větvíčka vychází z osobností dospělých – jejich osobnostních předpokladů, dosaženého vzdělání, motivace doprovázet děti. Průvodci nebyli přijímáni jen na základě dosaženého vzdělání, posouzen byl i jejich přínos, kterým by mohli děti ve školce obohatit. Způsob jejich práce je různorodý, společné jsou postoje ke způsobu komunikace s dětmi – tzv. efektivní komunikace, chápání dětské potřeby, volného hraní a dále učení pohledem udržitelného rozvoje, učení prožitkové. Vzdělání průvodců je ve Větvíčce nicméně důležité, všichni jsou v současné době vzděláni v pedagogickém oboru.

Velký důraz je kladen na podporu tvořivosti dětí a řemeslnou výrobu. V technickém vzdělávání je obsažena schopnost projevit své představy, dát jim tvar a podobu a navázat na tradiční postupy a řemeslné technologie, které tak můžeme touto formou zachovávat.

Větvíčka ve svém programu pracuje s lidovými zvyky a tradicemi, snaží se děti učit poznávat a objevovat podstatu věcí, se kterými se setkávají – jídlo neroste v obchodě, dřevo do kamen se může nařezat, hračka vyrobit, koberec můžeme utkat, závěs můžeme ušít. Děti se setkávají převážně s přírodními materiály. Průvodci si sami volí témata, která jsou dlouhodobě zpracovávána s dětmi tak, aby byly u dětí fixovány správné pracovní postupy a návyky, podporována jejich tvořivost a vůle dokončit svou práci. Řemesla jsou vybrána podle schopností, talentu a možností průvodců a podle potřeby dětí.

3. Podmínky vzdělávání

3.1. Materiální podmínky

Lesní klub Větvíčka vznikl jako projekt inspirovaný lesními školkami v Německu Waldindergärten a dánského/skandinávského pedagogického modelu (s ním má zkušenost dokonce polovina všech tamějších předškolních dětí). Podle této dobré praxe a podle tuzemských možností využíváme následujícího zázemí:

Hlavní zázemí školy

Kruhová dřevostavba inspirovaná mongolskými jurtami. Maringotka slouží jako provozní zázemí a jurta jako místo čisté, prostorné, vhodné k odpočinku dětí. Dřevojurta je zateplená, vybavená kamny na dřevo nebo pilinové brikety. V dřevojurtě není k dispozici elektřina ani přípojka na vodovod. Osvětlení zajišťují světlík a prosklená dveře a okna + světlo z baterií.

Dřevojurta je vybavená dětským nábytkem určeným k sezení při manipulaci s předměty (např. při jídle, výtvarných činnostech apod.) - umožňuje oporu zad a jeho velikost odpovídá velikosti dětí.

Děti ve Větvíčce jsou vzdělávány v přírodě – v jurtě se obědvá a slouží v případě nepříznivého počasí k převlečení dětí, ohřátí, je také útočištěm před silným deštěm nebo větrem. Zároveň zde, nejstarší děti tráví poobědový odpočinek, tzn. naslouchání. V jurtě bylo v roce 2024 nainstalováno, přímo na míru, „podium“, na kterém děti odpočívají na ovčích kůžích. Každé dítě má své neměnné místo. Dětem je předčítán nebo vyprávěn příběh, následují minuty ticha, tak aby si děti měli možnost nerušeně odpočinout, případně usnout. Po klidové fázi přichází aktivní logopedická prevence. Součástí „pódia“ pro odpočívání je i úložný prostor, který slouží pro uschování nezbytných pomůcek.

Maringotka slouží k uskladnění věcí - má úložný prostor na pomůcky pro předškolní vzdělávání, veškeré úklidové pomůcky, nezbytné zásoby pitné vody a pilinové brikety na topení.

Mecháček (venkovní přístřešek) je místem, kde se svačí. Každé dítě zde má své místo označené značkou. Přístřešek také slouží, nejen v případě nepříznivého počasí, jako místo, kde děti mohou např. kreslit, malovat, pracovat na předškoláckém projektu apod. Slouží také jako prostor pro setkávání s rodiči.

Snovíz (venkovní ložnice pro nejmladší děti) je místem pro klidný a ničím nerušený odpočinek a spánek dětí. Každé dítě má své neměnné místo (postýlku z dřevotřísky) označené značkou. Děti si nosí lůžkoviny z domova (spacák nebo peřinu, polštářek – pokud dítě ho potřebuje a tzn. spinkáčka – plyšovou hračku, která usnadňuje dětem adaptaci v novém prostředí). Větvíčka poskytuje dětem ovčí kůže. Snovíz není vytápěný, je prostý výzdoby a dá se zatemnit, aby děti mohly co nejlépe zklidnit své smysly a kvalitně odpočívat.

Dalším zázemím je **přírodní divadlo**. Je nejen zázemím pro vzdělávání (např. canisterapie), ale také - „komunikační“ prostor při setkávání s rodiči dětí a další veřejností nejen při slavnostech. Přírodní divadlo se sestává z pódia a „hlediště“. Pódium tvoří deska z dubových fošen, které jsou uloženy na trámovém roštu. Pro hlediště bylo využito přirozeného sklonu terénu, který je upraven do tří poschodovitě ustupujících segmentů, které jsou zpevněny betonovými tvarovkami a osazeny dřevěnými sedáky.

V zázemí lesní mateřské školy jsou k dispozici:

- vyvýšené záhony
- „hmyzí hotel“
- „blátivá kuchyňka“ – slouží dětem k hraní s přírodninami
- nízké lanové překážky upevněné na okolních stromech, houpačky

Do zázemí patří dvě **separační kompostovací toalety** přizpůsobené velikostí dětem a jedna toaleta pro dospělé. Kompostéry pro recyklaci.

K umývání slouží pitná voda v uzavíratelných barelech s výpustí, které jsou umístěné ve venkovní **umývárně** a u dětských toalet. Po obvodu umývárny jsou připevněny háčky se značkami dětí, kam si děti každé ráno věší ručník, který si nosí z domova. Odpoledne si ho zabalí do batůžku, v případě potřeby ho rodiče doma vymění za čistý a druhý den si dítě opět ručník pověsí.

Vzdělávací venkovní prostory

Oplocený areál arboreta Sofronka a další okolní lesy a venkovní prostředí. Arboretum vzniklo v roce 1956 jako výzkumné pracoviště, vznikla zde sbírka světového sortimentu druhů borovic. V roce 2009 jeho výzkumný účel skončil, přešlo pod správu příspěvkové organizace města Plzeň jako oddělení pro vzdělávání, veřejnost, vědu a výzkum. Arboretum bylo bezzásahovou zónou, tím Větvíčka získala na okraji města, v dosahu MHD, skutečný les, nikoli lesopark nebo park, jak je tomu v ostatních částech města. Arboretum je rozdělené na dvě části, Větvíčka má přístup do obou, nicméně se zdržuje převážně v jeho severní části, kde má zázemí. Dětem se tak dostává možnosti volné hry v lese, kam jinak veřejnost přístup nemá. Ačkoli bylo arboretum vytvořené pro sbírku borovic, je druhově pestré. Vzhledem ke klimatologickým podmínkám (spodní část arboreta je v mrazové kotlině) jsou v arboretu celkem časté teplotní výkyvy – lesní mateřská škola tedy využívá i okolní lesy, také patřící pod správu města Plzně (SVSMP). Nejčastěji přírodní památku Doubí.

Lesní mateřská škola Větvíčka má sídlo v domácnosti ředitelky školy, kde je k dispozici počítač s internetovým připojením a tiskárna.

3.2. Životospráva

Po rodině je právě mateřská škola tím, kdo dává dětem základ pro správnou životosprávu. Vedle vyvážené stravy, pravidelného střídání aktivity a relaxace, odpočinku, dostatku pobytu, ohleduplnému vztahu k přírodě a životnímu okolí, klademe důraz na harmonické a bezpečné prostředí v naší škole. Průvodci si uvědomují, že v předškolním věku hraje důležitou roli nápodoba a proto se chovají, tak aby vždy byli správným vzorem pro děti v lesní mateřské škole Větvíčka.

Strava

Svačiny si děti nosí z domova, stejně jako pití. Dojde-li dětem vlastní pití, připravují průvodci buď neslazený čaj, nebo dolévají čistou vodu do jejich vlastních termosek nebo lahvíček. Zákonní zástupci dětí jsou

pravidelně poučování o vhodných svačinách pro předškolní děti (schůzky s rodiči na začátku a konci školního roku, případně i během roku). Oběd dováží rozvozová firma z jídelny střední školy Akademie hotelnictví a cestovního ruchu. Zbytky od oběda se ukládají do speciálně k tomu určené nádoby, která je následující den odvážena rozvozovou firmou a likvidována v jídelně školy, která zajišťuje obědy. Bioodpad se třídí do speciální nádoby k tomu určené a na konci dne se vysypává na kompost, ostatní odpadky si děti odnáší v batůžcích zpátky domů. Odpad vyprodukovaný v rámci chodu LMŠ se skladuje v pytlí k tomu určeném a po jeho naplnění je vyvážen firmou.

Odpočinek

Odpolední odpočinek starších dětí se odehrává uvnitř dřevojurty, kde má každé dítě své místo s lůžkovinami (dečka, případně polštářek) zabalenými tak, aby bylo zamezeno jejich znečištění.

Naslouchání začíná logopedickou prevencí, kdy jsou děti aktivními účastníky průvodcem připravených činností, naslouchají čtenému příběhu, následují minuty ticha, tak aby měly všechny děti možnost si nerušeně odpočinout, případně usnout. Po celý týden se čte nebo vypráví dětem vždy stejný příběh, tak aby děti měly možnost se v příběhu bezpečně zorientovat. Po naslouchání je dětem nabídnuta klidová řízená činnost, které se však nemusí zúčastnit. Tento způsob odpočinku, klidových činností, se může během roku změnit (měnit pořadí, některé upozadit, jiné vyzdvihnout, možná i vynechat) – v závislosti na tom, jak bude nově vzniklá skupina dětí reagovat.

Mladší děti odcházejí po obědě s jedním z průvodců do dřevěného přístřešku, který je nazýván Snovíz. Každé dítě zde má svojí postýlku s ovčí kůží, tak aby bylo maximálně zajištěno pohodlí a soukromí dětí, které jdou po obědě spát. Děti si nosí z domova svoje lůžkoviny (spacák či dečku a polštářek, z domova si mohou přinést plyšovou hračku určenou pro odpočinek, tzn. spinkáčka).

Pohyb

Jelikož se děti v podstatě stále nacházejí ve venkovním prostředí, dostává se jim v potřebném množství pohybové aktivity, kterou si však mohou přizpůsobit vlastním potřebám a možnostem. Lesní prostředí děti učí potřebné dovednosti pohybu v terénu (i ve velmi náročném terénu s překonáváním přírodních překážek jako jsou potok, padlé kmeny stromů, prudký svah, husté borůvčí apod.).

Vztah k přírodě

Rozvinout v dětech citlivý vztah k přírodě považujeme také za výchovu ke správné životosprávě. Je vědecky dokázáno, že děti, které tráví více času venku, jsou fyzicky aktivnější a méně u nich hrozí nadváha či obezita. Pravidelný pobyt v přírodě v dětském věku také omezuje vznik patologických jevů v dospělosti. Malé děti, které si hrají v přírodním prostředí, rychleji rozvíjejí hrubou motoriku.

Pravidelný pobyt v přírodě blahodárně působí nejen na tělo, ale i na psychiku dětí – ovlivňuje jejich vnímání, paměť, fantazii, myšlení a řeč, ovlivňuje jejich vztah k okolí. Častým pobytem venku zažívají děti přirozené změny v přírodě, které přináší střídání ročních období - přirozeně tím vnímají rytmus a řád.

Pobyt v lese má celkový blahodárný účinek na lidské zdraví, zlepšuje fyzickou kondici a posiluje imunitní systém.

K tomu, abychom mohli v dospělém věku přírodu chránit, tak aby zbyla dalším generacím, je třeba jí porozumět a respektovat ji. Nejprve, pro malé dítě, je důležité, aby si k ní vytvořilo pozitivní vztah, aby mu v ní bylo dobře a mělo na bytí v přírodě dobré vzpomínky.

3.3. Organizace chodu

Denní řád Větvíčky je dostatečně pružný a reaguje na potřeby a přání dětí, stejně tak jako na momentální počasí. Avšak den má jasně stanovené pevné body, kterými se řídí všichni průvodci, tak aby byly naplněny základní potřeby dětí – především potřeba jistoty a bezpečí.

Dopoledne je dětem umožněna volná hra, která probíhá na některém z míst, která jsou dětmi oblíbená a jsou vhodná pro jejich hru. Děti si hrají buď samy nebo v menších či větších skupinkách podle jejich aktuální potřeby. Dětem je ponecháno soukromí (dle předem dohodnutých pravidel), pokud ho potřebují. Oběd probíhá v zázemí Větvíčky, tak aby děti, které po obědě chodí spát, měly zajištěný vhodný prostor pro spaní a odpočinek.

Po obědě následuje zklidnění a tzn. naslouchání (logo prevence , čtený nebo vyprávěný příběh, minuty ticha,), které je povinné pro všechny děti. Během odpoledne jsou dětem nabízeny řízené činnosti (výtvarné aktivity, pracovní činnosti (polytechnická výchova), stolní hry, nabídka sportovních aktivit. Děti mohou těchto činností využít či nikoli.

Provoz školy začíná v 8:00 a končí v 16:00. Děti se scházejí na určeném místě – za vraty do hlavního vchodu arboreta Sofronka - a po té všichni společně odcházejí do školky nebo na jiné předem smluvené místo (putovní dny). Rodiče nebo oprávněné osoby si děti vyzvedávají po obědě ve 11:45 nebo ve 14:30 v zázemí školky nebo v 15:45 - 16:00 opět na místě srazu.

HARMONOGRAM DNE

8:00 – 8:10	příchod dětí na místo předávání; badatelské aktivity nebo „ledolamky“ pro hladký začátek dne
8:10 – 8:30	putování, cesta do zázemí LMŠ či na jiné místo v okolí
8:30 – 9:00	ranní kruh (přivítání, zpěv, básně, říkadla) + hygiena, svačina
9:00 – 11:15	volná hra + příprava na oběd
11:15 – 11:45	oběd
11:45	čas vyzvedávání dětí po obědě
11:45 – 12:45	poslech příběhu, odpočinek pro starší, logoprevence/relaxace, spaní pro mladší děti ve Snovízu (+- hodina čistého spánku)
12:45 – 14:15	aktivity nabízené průvodcem (kreativní, klidové, pohybové, tvůrčí, aktivity zaměřené pro rozvoj předškolních dovedností) + volná hra + úklid pomůcek a zázemí LMŠ
14:15 – 14:30	hygiena, svačina
14:30	vyzvednutí dětí, které potřebují jít dříve
14:45 – 15:45	odchod ze zázemí školky zpět na místo srazu – putování lesem + volná hra
15:45 – 16:00	badatelské aktivity; předávání dětí rodičům nebo osobám k převzetí dětí pověřeným

3.4. Řízení lesní mateřské školy větvička

Ředitelka Lesní mateřské školy Větvička je jedním z pedagogů – průvodců mateřské školy a zároveň přebírá zodpovědnost za chod školy, na které se však podílí celý tým průvodců.

Důležité změny a organizační záležitosti řeší a schvaluje celý tým na poradách, které se konají jednou týdně. Kolektiv Větvičky pracuje v souladu.

Povinnosti, práva a úkoly jsou jasně definovány v náplni práce každého pedagoga – průvodce.

3.5. Personální a pedagogické zajištění

Personální pedagogické zajištění v LMŠ Větvička odpovídá školskému zákonu. Po celý den jsou se skupinou dětí dva pedagogové v požadované kvalifikaci (na druhé pozici pedagog nebo chůva), většinu dne je dále přítomna asistentka pedagoga.

Ve školním roce 2026/2027 je v týmu lesní mateřské školy Větvička šest průvodkyň (jedna průvodkyně čerpá momentálně rodičovskou dovolenou). Tři průvodkyně jsou vysokoškolsky vzdělané (Učitelství pro MŠ), jedna průvodkyně je diplomovanou specialistkou v oboru Předškolní a mimoškolní pedagogika, jedna průvodkyně je středoškolsky vzdělaná v oboru Předškolní a mimoškolní pedagogika, jedna průvodkyně je asistentkou pedagoga a chůvou dle řádné kvalifikace.

Ředitelka školy má odpovídající vzdělání, které jí opravňuje vést lesní mateřskou školu zapsanou v rejstříku škol a školských zařízení.

Jedna z průvodkyň získala pedagogickou způsobilost v oblasti speciální pedagogiky pro učitele MŠ a absolvovala logopedický kurz, stala se logopedickým preventistou.

Průvodci se podle svých možností dále sebevzdělávají, mají kurz první pomoci.

Specializované služby zajišťují specialisté v oboru, se kterými LMŠ přímo spolupracuje nebo je zákonným zástupcům dětí doporučuje. (klinický logoped, psycholog, neurolog, fyzioterapeut apod). Po konzultaci s rodiči může být některým dětem doporučena návštěva PPP nebo KPPP v Plzni, většinou kvůli posouzení školní zralosti.

3.6. Spolupráce s rodiči

Pedagogická koncepce Lesní mateřské školy Větvička, z níž vychází její program a organizační řád, staví na propojení života rodiny s děním ve škole. Proto je žádoucí, aby rodiny přihlášených dětí aktivně spolupracovaly s průvodci Větvičky, účastnily se rodičovských schůzek, slavností, prací na pozemku lesní mateřské školy apod.

Rodiče přihlášených dětí spoluprací získávají komunitní prostředí, kde lze navázat nová přátelství, posílí se informovanost průvodců i rodičů o potřebách dětí, vytváří se prostor pro sdílení společných zážitků mezi rodinami i průvodci.

Pomocí rodičů lesní mateřská škola získává nejen pomoc materiální, ale i fyzickou, což zapadá do zastřešujícího rámce vzdělávání ve Větvičce – do udržitelného rozvoje.

Společnou péčí rodiče dětí posilují toto předškolní zařízení, získávají k němu hlubší vztah. Zázemí školky může rodinám přinést užitek i mimo provozní dobu školky.

Ke komunikaci s rodiči slouží zejména aplikace Neposedí, dále pravidelné týdenní informační e-maily a informace na webových stránkách lesní mateřské školy; v neposlední řadě na sociálních sítích Větvíčky. Pravidelně jsou nabízeny konzultační hodiny pro rodiče a rodičovské schůzky.

Neformálním komunikačním kanálem jsou **mimoškolní akce** pořádané LMŠ buď pro celé rodiny nebo rodiče zvlášť.

Větvíčka pořádá **společné vzdělávací semináře** pro rodiče a průvodce. Semináře vychází z potřeb průvodců stejně jako z potřeb rodičů. Semináře jsou zaměřeny na aktuální vyvstalá témata, které rezonují s děním ve školce.

Větvíčka také zpravidla 2 x ročně pořádá tzn. **Den s Větvíčkou**, kdy jsou zváni rodiče stávajících dětí (rodiče, kteří mají zájem o docházku v dalším školním roce a stejně tak široká veřejnost), aby si prošli školkovým rytmem a děním tak, jak to zažívají jejich děti každý den. Rytmus dne je ponechám se všemi předěly a rituály, nabídka řízených činností je mírně poupravena pro dospělé. Rodiče přichází v 8 hod na místo setkání a rozchází se kolem 14 hod.

Nezbytný je, samozřejmě, osobní kontakt průvodců s rodiči.

3.7. Adaptace

Při nástupu dětí do lesní mateřské školy Větvíčka se počítá s tím, že každé dítě má jinou schopnost se adaptovat a zvládnout novou situaci jak po stránce časové, tak z hlediska sociální vyspělosti, proto tento adaptační proces není časově předem ohraničen ani rozpracován, prolíná celým dnem a všemi činnostmi. Větvíčka úzce spolupracuje s celými rodinami, nejen s dětmi, proto je třeba brát adaptaci nejen jako adaptaci dítěte, ale adaptaci celé rodiny na novou životní roli jejich dítěte.

Rodičům je umožněno doprovázet své dítě během prvních dnů jeho docházky do Větvíčky. Toto období není striktně časově omezené, záleží na domluvě mezi průvodci, rodiči a ředitelkou. Vycházíme z vývojových potřeb dětí, adaptace s rodičem ve školce nemá přesáhnout týden, spíše tři dny. Přítomnost rodiče je vázána pravidly – rodič nezasahuje do dění ve školce, nepomáhá tam, kde svou práci konají průvodci. Snaží se být tichou oporou, která se postupně od celé skupiny odlučuje.

Cíl adaptace:

- postupně se sbližovat a „vrůstat“ do kolektivu, poznávat nové kamarády
- rozloučit se s rodiči
- poznávat nové prostředí a rytmus dne
- nenásilně se vyrovnávat s novou situací – pokoušet se o samostatnost při sebeobsluze za pomoci dospělých i druhých dětí, učit se řešit nové situace
- postupně vyjadřovat své potřeby, názory
- hledat si své místo
- pro ostatní: přijímat nové děti do svých her a poznávat jejich přání a potřeby a pomoci jim radou i skutkem

Dítě je adaptované, jestliže:

- je spokojené (po většinu dne projevuje verbálně nebo neverbálně známky spokojenosti z pobytu ve Větvíčce)
- zůstává se Větvíčce bez rodičů
- pozoruje děti
- bere si samo pomůcky a nářadí
- přijde – nejprve na pokyn průvodců – posléze samo - do ranního kruhu
- sedí u stolu při jídle a samostatně jí
- nevyžaduje od průvodců potvrzení, že matka/otec přijde
- odchází na WC podle potřeby nebo sdělí průvodcům, že potřebuje vykonat potřebu
- ví, kde má své věci
- hraje si samo nebo s jinými dětmi
- usíná ve školce nebo klidně odpočívá
- strpí nebo vyhledává pomoc průvodce
- osloví průvodce a vyjádří svůj požadavek
- strpí nebo vyhledá pomoc jiného dítěte
- reaguje bez pláče a odporu na pokyny, vysvětlení průvodců
- respektuje režimové momenty bez pláče⁶

⁶ Inspirováno popisem adaptačního procesu Školky Božkov (Soukromá mateřská škola Plzeň – Božkov)

3.8. Smíšená třída

Smíšená třída ve Větvíčce není důsledkem prostorového uspořádání nebo ekonomického vlivu, je to pedagogický záměr.

Čím je věkový rozdíl mezi dětmi větší, tím jsou bohatší a pestřejší kontakty mezi nimi, mají více příležitostí k nápodobě, komunikaci, čímž se přirozeně rozvíjí jejich komunikační schopnosti.

Osvojují si více sociálních rolí i strategií jednání a rozhodování.

Učí se, jak se uplatnit a prosadit, tedy obstát v různorodé skupině. Mají možnost střídat a ujasňovat si věkové role, učí se přecházet z jedné do druhé (pětileté dítě je starší než tří- a čtyřleté, ale je mladší než šestileté) a mají možnost zažít všechny.

Pro další život člověka je právě v předškolním období nejdůležitější to, že smíšené třídy poskytují přirozené podmínky pro socializaci dítěte, tedy jeho začlenění do širšího společenství lidí již mimo dítěti známou rodinu. Navazovat kontakty s dalšími, různými lidmi, bude dítě muset zvládat po celý život a mělo by se to naučit přirozenou cestou. Právě smíšené třídy dávají příležitost, která se již v průběhu dětství a dospívání nevyskytne. V základním a středním vzdělávání budou převážnou většinu dnů trávit pouze s věkově stejnými vrstevníky.⁷

Vzhledem k výše napsanému je přijímání dětí k docházce do LMŠ Větvíčka podřízeno potřebě mít zastoupeny všechny věkové kategorie rovnoměrně.

3.9. Práce s předškoláky

Předškoláci, tj. děti, které do 31. 8. 2026 včetně dovršily 5. rok věku, jsou – z hlediska klíčových kompetencí - sledovány tak, aby speciální pedagog mohl do konce roku 2026 informovat rodiče o jejich školní zralosti a připravenosti. Vždy od října do prosince je zákonným zástupcům předškoláků nabídnuta schůzka, jejímž účelem je poskytnout veškeré informace ohledně počátku školní docházky.

Na začátku září je pro předškoláky připravený adaptační program – výlet s přespáním ve školce. Tento projekt vznikl z potřeby zkvalitňovat vztahy mezi dětmi v této skupině i mezi dětmi a průvodkyněmi. Slouží k adaptaci na novou sociální roli ve skupině i zvyšování sebepojetí dětí.

⁷ KAPUCIÁNOVÁ, Magdalena, ředitelka MŠ Semínko Praha, přednáška pro Asociaci LMŠ, duben 2012

Během prvního pololetí se s předškoláky pracuje v tzv. Předškolácké bublině. Jednou týdně má skupina předškoláků připravený zvláštní program s jednou průvodkyní. Program je zaměřen na spolupráci, zkvalitňování vztahů, zjišťování svých silných i slabších stránek. Děti jsou formativně hodnoceny, učí se konstruktivní zpětné vazbě.

Během druhého pololetí se všichni předškoláci můžou společně účastnit předškolácké přípravy, které povětšinou probíhá venku. Pro děti jsou připraveny nejrůznější činnosti, které rozvíjejí jejich schopnosti, znalosti a dovednosti, tak aby dítě bylo připraveno bez větších obtíží na vstup na vyšší úroveň vzdělávání.

V zimním období, kdy děti zůstávají delší dobu v jurtě, jsou dětem nabízeny takové aktivity, které vychází z výsledků testu školní zralosti jednotlivých dětí. Ty umožní pro děti připravovat činnosti „na míru“ a dle jejich momentálních vývojových potřeb. Činnosti jsou zaměřeny spíše individuálně a to na jemnou motoriku (např. práce s papírem a hlínou, korálky, šití), na grafomotoriku (uvolňování ruky – příprava na psaní), předčtenářské a předmatematické dovednosti apod.

Každý předškolák má svého garanta, průvodce, který s ním v druhém pololetí školního roku pracuje na jeho dlouhodobém úkolu. Úkol vychází z přání předškoláka, staví na jeho silných stránkách, průvodce je pomůže naplánovat a pomáhat s realizací. Především tak, že jej podporuje, aby úkol dokončil a byl tak vystaven úspěchu. Plánuje se přiměřeně s ohledem na schopnosti, dovednosti a vědomosti dítěte. Kladou se mu přiměřené výzvy.

Každý předškolák je na konci školního roku slavnostně „vyřazen“ z docházky do Větvíčky. Tato slavnost je rituálem přechodu ze školky do školy, prezentují se zde výsledky dlouhodobých předškoláckých projektů a každé dítě dostane fotoknihu dokumentující jeho cestu předškolním vzděláváním.

4. 10. Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Lesní mateřská škola Větvíčka přijímá děti od dvou let – po individuální domluvě s ředitelkou a průvodci. V den, kdy jsou přítomné programu školky, je přítomen ještě třetí průvodce. Všichni průvodci si uvědomují specifika související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte. Denní skupina dětí ve Větvíčce je natolik malá, že je možné – se třemi průvodci - splňovat potřeby dětí v celém věkovém spektru.

4. 11. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami; vzdělávání dětí nadaných

Pokud se tým průvodců shodne, že některé ze svěřených dětí vykazuje odchylky od normy ve svém vývoji, obrátí se prostřednictvím ředitelky nebo hlavního pedagoga na rodiče dítěte, které o svém pozorování informuje. Větvička má vypracovaný seznam odborníků, na které je možné se obrátit v případě potřeby. Po konzultaci s odborníky lze dítě vzdělávat podle individuálního plánu, nebo požádat o asistenta pedagoga.

Malá skupina dětí a přítomnost tří průvodců denně umožňuje individuální přístup k dítěti. Zároveň prostředí – podnětné a zdravé, dostatek fyzického pohybu a respektování dalších základních potřeb usnadňuje začlenění dětí se speciálními vzdělávacími potřebami i dětí nadaných.

4. 12. Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Děti-cizinci a děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, potřebují podporu průvodce při osvojování českého jazyka. Pokud rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího, nemohou své děti v poznávání českého jazyka přímo podpořit a děti se ocitají ve znevýhodněné pozici. Je třeba věnovat zvýšenou pozornost tomu, aby dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka začala být poskytována jazyková podpora již od samotného nástupu do LMŠ Větvička (dále jen Větvička).

Při práci s celou skupinou (v ranním kruhu) nebo s větší skupinou dětí (odpolední řízená činnost) je třeba mít na vědomí, že se v ní nacházejí i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk, uzpůsobit tomu didaktické postupy a děti cíleně podporovat v osvojování českého jazyka.

Větvička poskytuje dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání přirozenou a zcela běžnou formou, kdy dochází ke kontaktu dětí mezi sebou a kontaktu s průvodci. Předškolní děti se nejlépe učí jazyk přirozenou cestou - kontaktem s vrstevníky a průvodci, naopak nadměrné vyčleňování dětí ze známého prostředí a z kolektivu jim neprospívá.

Lesní mateřské školy mají nespornou výhodu v počtu průvodců (tři průvodci každý den), kteří doprovázejí skupinu dětí. V tomto počtu pedagogů je možnost se dítěti s nedostatečnou znalostí českého jazyka v případě potřeby více věnovat, vše ukazovat, popř. vysvětlovat apod. Jeden z průvodců může být dítěti s nedostatečnou znalostí českého jazyka vždy oporou a v případě potřeby s ním individuálně pracovat podle jeho potřeb. Smíšená skupina dětí je také velkou výhodou lesích MŠ. Starší děti mohou v některých případech

zcela přirozeně „převzít“ roli průvodce a pomoci dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka v situacích, které již sami dobře znají a zvládají. Samozřejmostí je bdělí průvodce v roli pozorovatele, který je kdykoli připraven situaci převzít či ji pomoci dokončit.

Pokud jsou do LMŠ přijati alespoň čtyři cizinci v povinném předškolním vzdělávání zřídí ředitelka lesní mateřské školy skupinu nebo skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu bude rozděleno do dvou nebo více bloků v průběhu týdne. Ředitelka LMŠ může na základě posouzení potřeby jazykové podpory dítěte zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy. Při přechodu na základní školu by děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka měly mít takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní se zapojit do výuky a dosáhnout školního úspěchu.

Při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka Větvicka mimo jiné používá i podpurný materiál **„Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání“**, který využívá při individualizované práci s dětmi s nedostatečnou znalostí českého jazyka již od nástupu do mateřské školy.

4.13. Logoprevence a relaxace

Starší děti, které již nechodí spát po obědě do Snovízu, rozvíjejí po obědě v jurtě v rámci tzn. naslouchání i schopnost relaxovat a odpočívat. Jsou zařazovány činnosti jako je masírování (hlazení) bezpečných částí těla, činnosti pro ukotvení a uvolnění.

Dále se děti učí hravou formou ovládat svůj dech (dechová cvičení s nejrůznějšími pomůckami), s dechovými cvičeními úzce souvisejí cvičení fonační (např. napodobování zvuků zvířat či pohádkových postav, vyslovování říkadel s pohybem apod.). Děti také rozvíjejí motoriku mluvidel (artikulační cvičení). Každý týden je připravena jedna činnost, která se během týdne opakuje, případně drobně modifikuje její obtížnost. Děti tak mají možnost zažívat úspěch, protože ne vždy se daná věc podaří napoprvé, někdy je potřeba danou věc zkusit opakovaně, než se dostaví kýžený výsledek. Děti mají k dispozici nejrůznější pomůcky, které v rámci logoprevence používají (brčka, zrcátka, korkové špunty, gumové medvídky, burizony, chlupaté drátky apod.)

4. 14. Spolupráce s odborníky

Od dubna 2022 navázala LMŠ Větvicka spoluprací s výcvikovým canisterapeutickým sdružením Hafík, z.s. (dále jen Hafík), které vzniklo v lednu roku 2001 v Třeboni jako organizace zabývající se výukou a testováním dobrovolníků, výcvikem canisterapeutických týmů a především praktikováním odborné canisterapie.

Dobrovolnice ze sdružení navštěvuje LMŠ Větvicka dle svých možností, zpravidla 1x za měsíc na 45 minut dopoledne. Canisterapie probíhá skupinovou formou.

Od října 2025 do června 2026 byla spolupráce s výcvikovým canisterapeutickým sdružením Hafík, z.s. přerušena z důvodů pracovní vytíženosti dobrovolnice. Pro školní rok 2026/2027 je plánována opětovná spolupráce.

4. Samostatnost

Dětem je také ponechán velký prostor pro rozvoj samostatného jednání a konání. Průvodci jsou po většinu dne v roli pozorovatelů, snaží se příliš nezasahovat především do volné hry dětí. Průvodci je vybráno podnětné prostředí pro dětskou svobodnou hru a je zde ponechán prostor pro to, aby se děti samy rozhodly, jak tuto dobu chtějí strávit. Je zcela v pořádku, pokud se dítě rozhodne jen přihlížet hře ostatních nebo pokud si dítě hraje samo. Stejně tak je v pořádku pokud se dítě „nudí“, protože se učí být samo se sebou.

Prostor pro samostatnost je dětem také ponechán v případě řešení konfliktů a sporů. Průvodci jsou nablízku, tak aby věděli, co se právě děje, zpočátku děti provází obtížnými situacemi, později, pokud to situace přímo nevyžaduje (otázka bezpečnosti), nechávají prostor pro vyřešení situace přímo na dětech. Zasahují ve chvíli, kdy je zjevné, že se konflikt neubírá k dohodě, nebo když některé z dětí přijde k průvodci pro podporu.

Průvodci respektují a berou „do hry“ všechny nápady dětí, jak by se určitá situace dala řešit. Žádné z nápadů nebagatelizují, vysvětlují, proč by to např. nebylo možné. Pokud dítě vysloví nápad pro hru nebo aktivitu, průvodci mu vyhoví, pokud jsou podmínky pro uskutečnění nápadu příznivé (svou roli zde hraje čas, počasí, rozpoložení skupiny, pomůcky, atd.).

Prostor pro samostatné jednání a rozhodování je dětem poskytnut také při:

- řízených činnostech, kdy je dětem předložena nabídka, které se mohou a nemusejí účastnit (vyjma předškolácké přípravy). Pokud se děti rozhodnou využít připravený materiál jiným způsobem, je jim to umožněno.
- během cest do školky a ze školky (děti si mohou vybrat, zda chtějí jít lesem, po cestě, za předpokladu že respektují pravidlo nadohled)
- během jídla (děti si mohou volit množství jídla, které sní např. ke svačině, při obědě je žádoucí, aby děti ochutnávaly, každý dostává na talíř malou porci pro ochutnání, děti si také mohou zvolit, které jídlo chtějí přidat, např. pokud ochutnaly celý pokrm a chtějí přidat jen přílohu je jim vyhověno apod.)
- během společných rituálních předělů (básně a písně) a v RK se nemusejí aktivně účastnit, ale jsou přítomny
- starším dětem je ponechána samostatnost při volbě vhodného oblečení, dostanou pouze informaci, jaké má být např. odpoledne počasí
- děti si samy mohou brát pomůcky (obruče, švihadla, dřevěné kostky, kuličky, chůvy, létající talíře apod.), se kterými si chtějí hrát, o další pomůcky si mohou říct (kreslení, malování, kostýmy apod)

5. Pedagogická východiska, Hodnoty

Pedagogika v LMŠ Větvička vychází z Přírodní pedagogiky.

Přírodní pedagogika je inovativní vzdělávací přístup zaměřený na celostní rozvoj dětí prostřednictvím pravidelného a přímého kontaktu s přírodou. Příroda je v tomto přístupu chápána nejen jako prostředí, kde se vzdělávání odehrává, ale jako aktivní a rovnocenná partnerka vzdělávacího procesu.

Přírodní pedagogiku přinesl do České republiky Rudolf Hettich, který také definoval Prahu (Urspiel) jako formu volné hry v přírodním prostředí bez pomůcek a didaktického vedení, ale doprovázenou účastným zájmem učitele (průvodce).

Hlavní rysy přírodní pedagogiky:

- **Pravidelné vzdělávání ve volné přírodě**, kde dítě prožívá, objevuje a rozvíjí se v souhře s přírodními zákonitostmi.
- **Pedagog je průvodcem a vzorem**, který vědomě podporuje volnou hru, tvořivost a zvědavost, zároveň vytváří bezpečné prostředí a vyhodnocuje průběh učení.
- **Reflexe** – vědomá sebereflexe pedagoga, rozvíjená různými způsoby a zasazená do pedagogických souvislostí, je základem vyhodnocení celého pedagogického procesu.
- **Udržitelný rozvoj** – vzdělávání postavené na všech jeho pilířích: nejen environmentálním, ale i sociálním a ekonomickým.

- **Celostní přístup**, který spojuje vědomosti z psychologie a pedagogiky, biologie a podporuje tak všestranný rozvoj dítěte; reflektuje přírodu a krajinu místa vzdělávání jako fungující kulturní celek.
- **Materiální skromnost**, využívání přírodních materiálů a principů recyklace, sdílení a spolupráce.
- **Zapojení komunity rodičů a místní komunity** do vzdělávacího procesu.

Přírodní pedagogika tedy není (jen) o učení v přírodě, ale o „umění bytí s přírodou“ jako aktivním a živým spolutvůrcem vzdělávání.

Hodnoty

Celý tým průvodců se společně shodl na několika hodnotách, které tvoří jakési jádro Větvíčky.

Tyto hodnoty jsou vizualizované v podobě karet hodnot, souladu průvodců LMŠ Větvíčka. Tyto hodnoty tvoří základ autoevaluační struktury průvodců. Seznam těchto hodnot je přílohou ŠVP Větvíčka.

Děti se během svého pobytu ve Větvíčce při různých příležitostech setkávají s dalšími hodnotami (ctnostmi), které průvodci považují za neméně důležité. Níže je výčet těch, se kterými se děti setkávají běžně a zcela přirozeně během docházky do Větvíčky.

Citlivost <i>(umění vnímat sám sebe a otevřít své srdce pocitům, radostem i smutkům druhých)</i>
Čestnost <i>(vnitřní síla stát čelem tomu, co přichází a odolat pokušení hledat nefér cesty)</i>
Důvěra <i>(schopnost spolehnout se na druhé bez strachu ze zklamání)</i>
Hrdost <i>(pocit velkého uspokojení, když se podaří dosáhnout výjimečného úspěchu mně nebo mým blízkým)</i>
Jedinečnost <i>(dar být sám sebou, mít z toho radost a umět své přednosti využít pro dobré věci)</i>
Laskavost <i>(umění jednat citlivě a láskyplně s porozuměním k pocitům a potřebám druhých)</i>
Nadšení <i>(pozitivní náboj do života, chuť dělat různé věci se zapálením v srdci)</i>
Ochota <i>(chuť vyjít vstříc nebo pomoc někomu jinému, dobrovolně udělat dobrou věc)</i>
Odvaha <i>(vnitřní síla zvládnout věci, které jsou velké, kterých se bojím)</i>
Poctivost <i>(schopnost jednat fér a s čistými úmysly, přistupovat k druhým i k sobě pravdivě)</i>
Porozumění <i>(umění chápat myšlenky, pocity a chování druhých, schopnost chápat souvislosti věcí v životě)</i>

Pospolitost (vědomí, že patříme k sobě a můžeme být prospěšní jeden druhému)
Pracovitost (schopnost dělat po nějakou dobu činnost, která přináší užitek mně i ostatním)
Přátelskost (otevřenost k druhým lidem, ochota sdílet věci i zážitky, chuť být spolu)
Respekt (schopnost přijímat druhé bez hodnocení a chovat se ohleduplně k jejich potřebám)
Samostatnost (umění postarat se sám o sebe, dokázat něco sám)
Sebedůvěra (pocit jistoty, že dokážu vše, co mě čeká)
Sebekázeň (vnitřní disciplína dělat věci, které jsou důležité a které přijmu za své)
Sebeláska (schopnost mít rád sám sebe takového, jaký jsem)
Sebeúcta (přijetí sama sebe a uvědomění si vlastní hodnoty a jedinečnosti)
Silná vůle (vnitřní síla odolat lákavému pokušení)
Spolehlivost (vnitřní síla držet slovo a udělat vše, k čemu jsem se zavázal)
Spravedlnost (schopnost zvážit dobré i zlé, naslouchat oběma stranám a zůstat nestranným)
Starostlivost (schopnost pečovat o věci nebo o někoho; snaha o to, aby něco dobře dopadlo)
Štědrost (ochota rozdělit se s ostatními, chuť dávat ze svého)
Trpělivost (umění přijmout, že něco trvá déle, než bych si přál)
Tvořivost (schopnost dívat se na svět netradičním způsobem, s radostí tvořit nové věci a hledat nová řešení)
Upřímnost (ochota říkat laskavým způsobem to, co si doopravdy myslím a cítím)
Věrnost (zachování vztahu k někomu nebo něčemu, co nám přirostlo k srdci, co je nám blízké)
Vlastenectví (lásky a úcty k zemi, která je mou vlastí, a hrdost na vše dobré, co z ní pochází)
Vytrvalost (umění vytrvat až do konce a překonávat nezdary a nechuť)
Vzájemnost (chuť být si vzájemně prospěšní s druhými)
Zodpovědnost (schopnost uvědomit si následky vlastního chování, přijmout je takové, jaké jsou, a pracovat s nimi dál)
Zvídavost (touha objevovat svět kolem sebe a jeho zákonitosti, chuť zajímat se o sebe i druhé)

6. Vzdělávací obsah

Vzniká nově definovaný vzdělávací obsah podle RVP PV 2024. Prozatím tým Větvíčky podrobil zkoumání všechny činnosti, které v LMŠ probíhaly, rozdělil je do vzdělávacích oblastí a okruhů s očekávanými výsledky učení, které obsahují.

Vzdělávací obsah je realizován prostřednictvím pěti flexibilně uspořádaných integrovaných bloků, které všechny vzdělávací oblasti propojují. Jsou to:

Integrovaný blok Rytmus,
Integrovaný blok Péče,
Integrovaný blok Příroda,
Integrovaný blok Udržitelný rozvoj a
Integrovaný blok Umění, příběhy, řemeslo, písničky.

Školní rok 2026/2027 slouží k prozkoumání toho, zda toto rozdělení je funkční, přehledné a půjde dobře evaluovat tak, aby vzdělávání v LMŠ Větvíčka šlo k vytyčeným cílům.

7. Cíle předškolního vzdělávání

7.1. Obecné cíle

“Hlavním cílem předškolního vzdělávání je rozvíjet osobnost dítěte po stránce sociální, emocionální, kognitivní i fyzické s ohledem na jeho dispozice a jedinečnost tak, aby na konci předškolního vzdělávání bylo samostatnou osobností, schopnou zvládat nároky života, které jsou na ni běžně kladeny, v prostředí jí blízkém, především v prostředí rodiny a školy.

Cíle předškolního vzdělávání jsou formulované očekávanými výsledky učení v klíčových kompetencích, očekávanými výsledky učení ve vzdělávacích oblastech a vymezením základních gramotností. (RVP PV 2024)

LMŠ Větvíčka naplňuje cíle předškolního vzdělávání vymezené v RVP PV.

7.2. Vize a cíle v souladu s profilací LMŠ

Cílem je rozvoj vůle, citění a myšlení v souladu - emočně stabilní, soucitné dítě (citění), které si osvojilo dobré návyky (vůle) a spolupracuje s ostatními, je tvořivé, má důvěru ve svět a lidi a začíná vidět děje, jevy a ideje v souvislostech (myšlení).

Hlavními vzdělávacími cíli v oblasti hodnot je:

Láska a laskavost vůči sobě, lidem i prostředí

Spolupráce místo soutěživosti

Nenásilí

Hlavními vzdělávacími cíli v oblasti postojů je:

Vnímavost a citlivost - empatie vůči sobě, lidem i prostředí

Vytvářet důvěru ve svět a lidi ("Svět je dobrý")

Láskyplná péče - laskavost k dětem, k sobě, ke kolegům, k rodičům

Rozvoj sebepojetí, sebedůvěry

Hlavními vzdělávacími cíli v oblasti dovedností a znalostí je:

Dovednost být v přírodě za každého počasí a užívat si to

Samostatnost, autonomie v myšlení a cítění

Rozvoj všímavosti a environmentální senzitivity

Takto definované cíle vznikly během webináře ŠVP jako živý dokument vedený Johanou Passerin 2026

8. Organizace vzdělávání

Děti jsou přijímány zpravidla ve věku od tří do šesti až sedmi let a jsou ve skupině 16 - 19 dětí. Každý den jsou přítomni tři dospělí – dva průvodci a asistent pedagoga.

Kritéria pro přijímání dětí do Lesní mateřské školy Větvicka jsou uvedena v aktuálním Školním řádu. Přijaté děti jsou dle zákona o Správním řádu zveřejněny pod identifikačním číslem, a to na webových stránkách organizace a osobním emailem rodičům.

Odpovědnou osobou za správný proces přijímání dětí je ředitelka Lesní mateřské školy Větvicka.

9. Evaluační systém

Evaluace je nástrojem, který nám má pomáhat ověřit, zda pracujeme jako profesionálové, kteří mají nadhled, konají vědomě, s respektem, vytvářejí bezpečné a srozumitelné prostředí pro děti i sebe.

Pomáhá členům týmu rozumět stejně pojmům, pracovat v týmovém souladu (dělat klíčové věci, např. rituály, shodně), pracovat na hlubším pochopení potřeb malého dítěte.⁸

S evaluací pracujeme v několika rovinách – evaluace organizace, výchovně vzdělávacího procesu i evaluaci vlastní, tedy evaluaci průvodce či ředitelky.

Organizace:

- Účetní uzávěrka - výsledovka, rozvaha (Větvíčka má svou účetní, ta spravuje účetnictví celé organizace KoŠ, z. s. i zvlášť Větvíčky).

- Porady

Porady se konají jednou za týden. 3 x do měsíce formou onlinové schůzky, 1 x měsíčně osobní setkání celého týmu v zázemí školky. Je předem domluvený „poradní den“. Ředitelka předem představí program (Google dokumenty), který mohou ostatní z týmu připomínkovat, doplňovat. Z porady je vyhotoven zápis, který je přístupný členům týmu (Google dokumenty).

- Standardy kvality

Plnění standardů kvality dobré lesní školky – LMŠ Větvíčka je součástí asociace lesních mateřských škol, byla certifikovanou a je v roce 2024 recertifikovanou LMŠ (platné do října roku 2027). Procesem certifikace školka sama sebe ověří (pod vedením členky skupiny pro kvalitu ALMŠ) a získá záruku, že v daném okamžiku po všech stránkách pracuje dobře. Jak navenek, tak ve vztahu k dětem, zaměstnancům i rodičovské komunitě. Standardy kvality jsou živý dokument, proto vždy po třech letech od certifikace prochází školka vyhodnocením znovu.

Výchovně vzdělávací proces:

- pedagogické pozorování všech dětí 2 x ročně (evaluační záznam o pozorování dítěte)
- diagnostika předškoláků – 1 x ročně (Test školní zralosti, který provádí speciální pedagog během podzimu a začátku zimy)

⁸ Inspirováno dokumentem Hodnotící kritéria Lesní školky Hvězdy v lese, z. s. 2016/2017

- zápisy do třídní knihy, která má elektronickou podobu; je to komplexní dokument obsahující přípravu, realizaci výchovně vzdělávacího procesu a jeho evaluaci.
- hovory o dětech při poradách
- epizodické záznamy jednotlivých průvodců: např. fotografování denního dění, epizodické - psané - vpisované do týdenní evaluace
- naplňování obsahu ŠVP se hodnotí průběžně během školního roku. Osobou pověřenou je hlavní pedagog. Své závěry diskutují při pedagogických radách – 1 x měsíčně. V rámci přípravného týdne proběhne diskuze nad naplněním ŠVP v roce 2026/2027 a jeho revize pro další školní rok.
- výchovně vzdělávací proces hodnotí i děti – je jim dán prostor pro sebehodnocení a zpětnou vazbu – k dispozici jsou např. emoční karty, kterými mohou děti vyjádřit své emoce, průvodce při tom klade dětem vhodné otázky.

Pedagogové:

- na úvod porady se hovoří o aktuální atmosféře v týmu, pracuje se s kartami Souladu (hodnot průvodců Větvíčky). Zápis z této práce slouží jako autoevaluační záznam každého z týmu. Nahrazuje dříve používanou autoevaluační zprávu, hodnotící vlastní práci (Průvodcovský kompas). O výsledcích se diskutuje na poradě k tomu určené.

Schůzky s rodiči:

- nejméně 2x za rok (před začátkem školního roku a na jeho konci)
- po pedagogickém pozorování mladších dětí (listopad a duben) je rodičům nabídnuta konzultace, kde je možnost prohodit společně vývoj dítěte ve všech jeho oblastech
- rodičům předškolních dětí je nabídnuta schůzka týkající se školní zralosti dítěte, **JE ŽÁDOUCÍ**, aby rodič schůzky využil
- během roku konzultace na vyžádání rodičů či na vyžádání ředitelky školy

10. Vaření s dětmi

Projekt má doplnit školní vzdělávací program LMŠ Větvíčka o velmi důležitou část, která zkvalitňuje naše vzdělávání v souvislostech. Propojuje pozorování (a vnímání) přírody v běhu ročních období s péčí o zahradu a využití rostlin pro vaření s dětmi. Péče o zahradu a vaření cílí k uvědomění, že každá práce má

začátek a konec, že z dobře odvedené práce je užitek, snaží se poučit z nezdarů (ať už vlastních nebo ze zásahu vyšší moci, počasí).

Vaření s dětmi – tak, aby pro děti bylo hodnotné nejen z hlediska procesu, ale i produktu, musí být v pořádku z hlediska pedagogického přístupu, ale i legislativního a v neposlední řadě hygienické praxe. Díky projektu vznikl dokument HACCP po vaření s dětmi venku, který sice je na míru LMŠ Větvíčka, nicméně je přenositelný i do jiných LMŠ.

11. Putovní dny

Putovní dny slouží k prozkoumávání blízkého i širšího okolí školky a tedy získávání širšího vědomí o sounáležitosti s místem a regionem a budování pocitu zodpovědnosti za něj.

Slouží také k podpoře odolnosti dětí a v neposlední řadě přírodovědného bádání.

Putovní dny mají ve školním roce 2026/2027 své pevné místo v týdenním harmonogramu – v pátek.

Průvodci můžou vyhodnotit, že putovní den zruší (nepříznivé počasí, velká nemocnost dětí apod.)

12. Knihovna

Součástí putovních dnů, 1 x za měsíc, budou ve školním roce 2026/2027 návštěvy knihovny Bolevec na 1. ZŠ v Plzni. Návštěva knihovny, orientace v tamějším prostředí, pravidelné půjčování knih, jejich prohlížení, případně čtení ve školce (nebo s rodiči) podporuje předčtenářskou gramotnost dětí a zároveň podporuje digitální kompetenci. Po domluvě s rodiči děti mohou mít svoji vlastní průkazku čtenáře.

13. Hospodaření LMŠ Větvíčka

Za hospodaření lesní mateřské školy Větvíčka je zodpovědná předsedkyně KoŠ, z. s. a zároveň ředitelka Větvíčky. Svá rozhodnutí v oblasti hospodaření dělá v součinnosti s hospodářkou spolku, rozpočet LMŠ Větvíčka schvaluje Rada školy.

14. Členství v zastřešujících organizacích

Lesní mateřská škola Větvíčka je řádným členem Asociace lesních mateřských škol.

15. Použitá literatura a prameny

ŠVP Větvíčky „Rok v lese“, zejména jeho struktura, byl inspirován Školním vzdělávacím programem „Celý den pod širým nebem učíme se z přírody“ z roku 2012, který zpracovaly: Johana Passerin, PhDr. Tereza Vošahlíková, Mgr. Veronika Kaločová

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina: *Příběh jako zdroj inspirace i povzbuzení. Úvod do environmentální naratologie*. In DLOUHÁ, Jana a kol.: *Vědění a participace. Teoretická východiska environmentálního vzdělávání*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1656-8.

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina, Ph.D.: *Venkovní činnosti v předškolním věku (prezentace) Pro Větvíčku*, Plzeň 7. 3. 2013

RVP PV, 2024

STREJČKOVÁ, Emilie (1998): *Děti pro pětihory*. Toulcův dvůr.

VOŠAHLÍKOVÁ, Tereza: *Základy vzdělávání pro udržitelný rozvoj*. [on line]. Rvp,; [citováno 30. 6. 2011].